Ortadoğu Araştırmaları Merkezi
مركز دراسات الشرق الأوسط
Center for Middle Eastern Studies

Bakış
No: 93 / Ağustos 2019

ERBİL'DE TÜRK DİPLOMATA YÖNELİK SALDIRIYA İLİŞKİN IKBY'DEKİ PARTİLERİN TEPKİLERİ

MEHMET ALACA

Telif Hakkı

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2019

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi
Adresi : Mustafa Kemal Mah. 2128 Sk. No: 3 Çankaya, ANKARA
Telefon: +90 850 888 15 20 Faks: +90 (312) 430 39 48
Email: orsam@orsam.org.tr
Fotoğraflar: Shutterstock

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi
ORSAM
مركز دراسات الشرق الأوسط
Center for Middle Eastern Studies

BAKIŞ

ERBİL'DE TÜRK DİPLOMATA YÖNELİK SALDIRIYA İLİŞKİN IKBY'DEKİ PARTİLERİN TEPKİLERİ

Yazar Hakkında

Mehmet Alaca

İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünde lisans, Exeter Üniversitesi Ortadoğu'da Politika ve Uluslararası İlişkiler bölümünde yüksek lisans derecesi aldı. Yüksek Lisans tezini "İran'ın Ortadoğu'daki Şii Milis Gücü: Haşdi Şaabi Örneği" konusunda yazdı. Çeşitli dergi ve gazeteler için analizler kaleme aldı. Ekopolitik, A Haber, TRT Haber'de çalıştı. Anadolu Ajansı'nda Diplomasi Muhabiri olarak çalışıyor. Ortadoğu'da Kürt jeopolitiği, Irak ve Şii Milisler konularında akademik çalışmalarına devam ediyor.

Ağustos 2019

İçindekiler

Giriş 3

İktidar Partilerinin Tutumu 3

Muhalefetin Yaklaşımı.....6

IKBY'de İstikrar Mümkün mü? 7

Giriş

17 Temmuz 2019'da Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'nin (IKBY) kontrolündeki Erbil'de Türkiye'nin Erbil Başkonsolosluğunda görev yapan Türk diplomat Osman Köse ile Neriman Osman ve Beşdar Ramazan isimli iki IKBY vatandaşı bir restoranda uğradıkları saldırı sonucunda hayatını kaybetmiştir. Diplomata yönelik suikast, Türkiye'nin, terör örgütü IŞİD'in Haziran 2014'te Musul'un kontrolünü ele geçirmesinden sonra kapanan konsolosluğunu yeniden açmayı planladığı ve hem Bağdat hem de Erbil hükümetiyle ilişkilerinde hızlı bir ilerlemenin olduğu zamanda gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, 1994'ten bu yana bölgede görevli bir Türk diplomatın ilk kez suikasta uğraması, Ankara'nın terör örgütü PKK'ya yönelik yürüttüğü operasyonların yoğunlaştığı bir dönemde gerçekleşmiştir. Ayrıca, 21 Mart'ta Türkiye'nin hava saldırılarında KCK sözcüsü Serhat Varto dahil olmak üzere PKK'nın beş üst düzey yetkilisinin öldürülmesinin Erbil saldırısının olduğu gün terör örgütü tarafından doğrulanması dikkat çekmektedir. PKK her ne kadar saldırıyı üstlenmese de 20 Temmuz'da saldırının faillerinden Mazlum Dağ ve Muhammet Bisksiz'in Erbil Asayişi ile IKBY Anti Terör Birimi tarafından yakalanması ile birlikte saldırganların PKK ile ilişkili olduğu ifade edilmiştir. Saldırı IKBY'nin güvenlik zafiyeti konusunda kuşku uyandırsa da kısa süre sonra faillerin yakalanması ve bu süreçte Erbil yönetiminin Ankara ile eşgüdümlü çalışması, Türkiye'nin saldırıyla ilişkili operasyonlarında kolaylaştırıcı olmuştur. PKK ile mücadele konusunda Türkiye ve IKBY'nin ortak hareket etmesi Türkiye ve IKBY ilişkilerindeki normalleşmeyi hızlandıracağı gibi, bu ortaklıktan rahatsız olan PKK'nın, tarihsel rakibi Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) ile yaşamakta olduğu gerginliği artıracak hamlelere yönelmesine yol açabilir. Buna ek olarak, IKBY'de iktidar ve muhalefet partilerinin saldırının ardından PKK'yı şiddetle kınamaları, hem Türkiye-IKBY ilişkilerinin hem de iktidar ve muhalefet partileri arasındaki ilişkilerin normalleşmesine veya gelişmesine katkı sunabilir.

> 1994'ten bu yana bölgede görevli bir Türk diplomatın ilk kez suikasta uğraması, Ankara'nın terör örgütü PKK'ya yönelik yürüttüğü operasyonların yoğunlaştığı bir dönemde gerçekleşmiştir.

İktidar Partilerinin Tutumu

Yaklaşık otuz yıldır Irak'ın kuzeyinde hareket alanını genişletme çabası içerisinde olan PKK, özellikle son zamanlarda bölgenin birçok yerinde etkinliğini artırmaktadır. Nitekim IKBY Başkanı Neçirvan Barzani yönetimine yakınlığıyla bilinen haber kanalı Rudaw'ın 2016'da yaptığı araştırmaya göre, bölgede çoğunluğu Duhok'ta olmak üzere Erbil ve Süleymaniye'ye bağlı 658 köy PKK'nın kontrolü altında bulunmaktadır. Öte yandan, IŞİD'in Haziran 2014'te Musul'u ele geçirmesinin ardından Irak'ta yaşanan istikrarsızlık ve güç boşluğundan yararlanan PKK'nın, IŞİD'le mücadele bahanesiyle ülkenin kuzey batısındaki Sincar başta olmak üzere Kerkük ve çevresinin yanı sıra, Tuzhurmatu ve Hanekin gibi bölgelerde de etkinliğini artırmaya çalıştığı gözlemlenmiştir.

PKK'nın Duhok başta olmak üzere bu bölgelerde yer edinmekte ısrar etmesinin önemli sebeplerinden biri, Sincar'daki faaliyetlerini sürdürmek ve Suriye'ye erişimini kolaylaştırmaktır. Ancak örgütün bölgedeki varlığının, güvenlik ve istikrarı tehdit ettiği ve ekonomik sorunların derinleşmesine neden olduğu bilinmektedir. Nitekim IKBY Planlama Bakanlığı'nın verilerine göre, IKBY'nin en yoksul vilayeti Duhok'ta PKK'nın varlık göstermesi göçlere neden olmakta ve ekonomik olarak bölgeye çok zarar vermektedir. Ayrıca, PKK'nın kontrol altında tuttuğu bazı bölgelerde "gümrük vergisi" alındığı ve köylülerin imar faaliyetlerine izin verilmediği yönünde iddialar söz konusu olmaktadır. Yine PKK'nın 2015'te

Kerkük-Yumurtalık boru hattına saldırısının bölgeye yaklaşık 250 milyon dolar zarar verdiğini hatırlatmak gerekmektedir. Öte yandan, IKBY Başkanı Neçirvan Barzani'nin, Musul'un Sincar ilçesinde yuvalanan PKK'yı işaret ederek "Silahlı grupların o bölgedeki varlığı Sincar halkının dönmesini ve oraya hizmet götürülmesini engellememeli" şeklindeki açıklaması örgütün bölgeye verdiği zarara dikkat çekmektedir. PKK'nın gerek Sincar'daki gerekse IKBY'nin diğer bölgelerindeki faaliyetleri Türkiye'ye yönelik tehdidi artırmakta ve Ankara'nın Irak'ın kuzeyinde PKK'ya karşı yoğun operasyonlar yürütmesine neden olmaktadır. PKK'nın Irak Kürtlerine verdiği zarar, örgüte karşı daha fazla farkındalık oluşturmaktadır. Erbil'deki saldırı da bu farkındalığı artması konusunda etkili olmuştur.

KDP, Goran (Değişim) Hareketi, Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB), Türkmenler ve Hıristiyanların temsilcilerinden oluşan, Mesrur Barzani liderliğindeki IKBY hükümeti, saldırıyı ilk gün sert bir dille kınayarak, saldırının "planlanmış bir terör eylemi" olduğunu vurgulamıştır. Türkiye ile iyi ilişkilere sahip IKBY'nin KDP'li Başkanı Neçirvan Barzani de saldırıyı kınayarak, faillerin yakalanmasına ilişkin yaptığı açıklamada, bölgedeki misafirlerin can güvenliğini teröre geçit vermeksizin korumaya çalıştıklarını söylemiştir. IKBY'nin saldırı konusundaki yaklaşımının Ankara-Erbil ilişkilerinde önemli bir eşik olduğu vurgulanabilir. Zira Eylül 2017'de bağımsızlık referandumuna giden IKBY ile Türkiye arasında kopma noktasına gelen ilişkiler, son dönemde tekrar iyileşme sürecine girmiştir. Öyle ki Türkiye'nin Neçirvan Barzani'nin yemin törenine, Dışişleri Bakanı seviyesiyle en üst düzeyde katılan ülke olması, Neçirvan Barzani'ye duyduğu güvenin ve IKBY'deki siyasal sürece verdiği desteğin göstergesi olarak okunmuştur. Bu nedenle Erbil yönetimi ilişkilerin tekrar bozulmaması konusunda hassas davranmaktadır. İlişkilerin seyrini etkileme yetisine sahip PKK saldırısı IKBY'nin yeterince güvenli olmadığı izlenimi verse de Erbil yönetiminin saldırganların yakalanması konusunda gösterdiği titizlik tarafların güven ilişkilerini tazelemiş görünmektedir. Diplomatik misyon temsilcilerine yönelik saldırıların, siyasi ve ekonomik güven ortamına ve yatırımlara zarar verme ihtimali düşünüldüğünde, ekonomik olarak ciddi sorunlarla boğuşan IKBY'nin saldırıya karşı tepkisi gerçekçi siyasete riayet edildiğini göstermektedir. Ayrıca, saldırganların kısa sürede yakalanması gerek güvenlik güçlerinin yeteneğine gerekse de Türkiye ile ilişkilerin boyutuna ilişkin mesaj olmuştur.

> KDP ve PKK arasında yakın geçmişte şiddet görülmemiştir ancak Türkiye'nin PKK'ya yönelik artan operasyonları ve Erbil'deki son saldırı iki taraf arasındaki çatışmasızlığı sona erdirebilir. Özellikle de IKBY'de eylem yapmama konusunda KDP'ye taahhüdü bulunduğu iddia edilen PKK'nın son eylemi bu gerginliği artırabilir.

Saldırının, PKK'nın IKBY'de güçlenmesini istemeyen KDP'ye de doğrudan zarar verme amacı taşıdığını vurgulamak gerekmektedir. KDP'nin bölgede güçlü olması ve KDP ile Ankara arasındaki ilişkiler PKK'yı rahatsız etmektedir. IKBY eski başkanı ve KDP lideri Mesut Barzani'nin "Halkımız ve güvenlik güçleri Kürdistan'ın terör merkezi olamayacağını ispat etti. Aynı zamanda tüm taraflardan sorunlarını Kürdistan'a taşımamalarını ve Kürdistan halkının zarar görmesine sebep olmamalarını istiyorum" ifadeleri PKK'nın IKBY'de varlık göstermesinden rahatsız olduğuna işaret etmektedir. Geçmişte şiddetli çatışmalar yaşayan KDP ve PKK arasında yakın geçmişte şiddet görülmemiştir ancak Türkiye'nin PKK'ya yönelik artan operasyonları ve Erbil'deki son saldırı iki taraf arasındaki çatışmasızlığı sona erdirebilir. Özellikle de IKBY'de eylem yapmama

konusunda KDP'ye taahhüdü bulunduğu iddia edilen PKK'nın son eylemi bu gerginliği artırabilir. KDP'nin, PKK ile gerilimin tırmanmasının bölgenin istikrarına zarar vereceğinin farkında olmasına rağmen, son saldırıda Ankara'nın yanında tavır alması önem arz etmektedir. Terör örgütü PKK'nın Irak'taki siyasi kolu olan Tevgera Azadi'nin KDP'nin etkin olduğu Erbil ve Duhok'taki faaliyetleri daha önce Erbil yönetimi tarafından yasaklanmıştı. KDP, bu saldırı sonrasında daha sert tedbirler alabilir. Nitekim Erbil yönetiminin saldırganların bulunması konusunda Ankara ile eşgüdümlü faaliyet yürütmesi bunun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Bu açıdan bakıldığında KDP'nin saldırıya karşı gösterdiği kararlı refleks, bölgedeki en önemli müttefiklerinden biri olan Türkiye ile daha derin bir diplomatik ve ekonomik işbirliği oluşmasına katkı sunabilir.

> Kurucusu Celal Talabani'nin 2017'deki vefatının ardından liderlik krizini aşamayan KYB, tarihsel olarak yakın ilişkileri olan İran'a ağır ambargoların uygulandığı bir dönemde Türkiye'yi göz ardı edemeyecektir.

IKBY hükümetinin diğer büyük ortakları KYB ve Goran'ın PKK ile mücadelede Ankara ile ilişkilerinin ise yeterli düzeyde olmadığını vurgulamak gerekmektedir. Hükümetin ikinci büyük ortağı KYB'nin geçmişten beri PKK'ya sempati duyduğu bilinmektedir. Zira saldırının ardından yaptığı kınama açıklamasında, PKK'nın bölgeyi savaş alanına çevirmeye hakkının olmadığını belirten KYB Erbil İl Başkanı Hacı Masifi'nin "PKK'nın Kuzey Kürdistan'da mücadelesini yoğunlaştırması ve bu parçada kendi haklarını talep etmesi daha doğrudur" ifadeleri KYB'nin PKK'ya karşı bakışının bir tezahürü olarak görülebilir. Buna rağmen, KYB'nin, saldırıyı terör eylemi olarak değerlendiren hükümetin açıklamasına ortak olması KYB'nin Ankara ile ilişkilerini normalleştirme arayışının bir göstergesi olarak da değerlendirilebilir. Nitekim son dönemde Ankara ile ilişkilerini açık bir şekilde düzeltmek için çaba sarf eden KYB'nin son saldırıya gösterdiği tepki ilişkilerin normalleşmesi konusunda fırsat sunabilir. Hatırlanacağı üzere, Ağustos 2017'de Süleymaniye'de iki Türk yetkili PKK tarafından kaçırılmıştır. Olayın ardından KYB'nin terörizme yardım ettiği gerekçesiyle, Ankara, 15 yıla yakın süre Ankara'da görev yapan KYB'nin Türkiye temsilcisi Behruz Galali'yi sınır dışı ederek partinin Türkiye temsilciliğini kapatmış ve Türkiye-KYB ilişkileri düşük seviyeye gerilemiştir. 2018'de KYB Tevgera Azadi'nin Süleymaniye ve ilçelerindeki ofislerini kapatarak Ankara'ya zeytin dalı uzatmıştır. Dolayısıyla, Erbil'deki saldırının ardından iki aktörün ilişkilerinde normalleşme hız kazanabilir. Kurucusu Celal Talabani'nin 2017'deki vefatının ardından liderlik krizini aşamayan KYB, tarihsel olarak yakın ilişkileri olan İran'a ağır ambargoların uygulandığı bir dönemde Türkiye'yi göz ardı edemeyecektir. Ayrıca, son dönemde parti içinde PKK konusunda ciddi ayrışmaların baş gösterdiği de gözlemlenmektedir. KYB Yönetim Kurulu Üyesi Osman Banimarani'nin Temmuz 2019 sonunda yaptığı açıklamada, "KYB'de PKK'ye karşı bir sempati var ancak bu onların her dilediklerini yapacakları anlamına gelmez. Bölgede PKK'lılara ilişkin çok fazla şikâyet var. Özellikle KYB içerisinde de bu konuda itirazlar yükselmiş durumda." şeklindeki ifadeleri, KYB'deki bir kanadın bu konuda bir dönüşüm içerisine girmek istediği şeklinde yorumlanabilir. Bu dönüşüm ihtimalinin KYB'nin Türkiye ile ilişkilerine olumlu yansıması beklenebilir. Buna karşın, KYB'nin Türkiye ile ilişkilerini geriletecek bir politika izlemesinin, parti içi sorunlar ve derin liderlik krizi yaşayan KYB için akla yatkın bir hamle olmayacağını kaydetmek gerekir.

2009'da KYB'den ayrılarak kurulan Goran'ın PKK'ya, ideolojik benzerlikten kaynaklanan sempatisinin bir nebze daha güçlü olduğu tahmin

edilmektedir. Bu açıdan, Goran, Erbil'deki saldırıya ilişkin, hükümetin ortak açıklaması dışında, yüksek sesli bir tutum sergilememiştir. 29 Haziran'da, Goran Milletvekili Kawa Muhamad Irak Parlamentosu'nda 55 Iraklı milletvekilinin desteğiyle, Türkiye'nin Irak'ın egemenliğini ihlal ettiği ve IKBY'deki askeri noktaları ve masum sivilleri hedef aldığı iddiasıyla bir imza kampanyası başlatmıştır. Bunun yanı sıra, Goran, 2017'de MİT yetkililerinin PKK tarafından kaçırılmasının ardından Türkiye'nin Süleymaniye'ye karşı tutumunun IKBY'nin bütünlüğü için "büyük bir tehlike" teşkil ettiğini ileri sürmüştür. Goran Parti Meclisi Üyesi ve Süleymaniye Vilayet Meclisi Goran Grup Başkanı Rebvar Baziyani ise Ankara'nın Süleymaniye'ye karşı tutumuna ilişkin olarak, "Irak buna cevap vermeli" ifadelerini kullanmıştır. Tüm bunlara karşın, parti içinde az sayıda da olsa PKK'nın bölgedeki faaliyetlerinden rahatsızlık duyanların olduğunu söylemek gerekir. Erbil'deki saldırının ardından hükümetin bir parçası olan Goran'ın saldırıyı kınaması, Goran ile Ankara arasında yeni bir sayfanın açılması konusunda imkan sunabilir. Kurucu lideri Noşirvan Mustafa'nın ölümünün ardından güçlü liderlikten yoksun kalan ve 30 Ekim 2018 IKBY seçimlerinde oy oranı yarıya düşen Goran yeni bir realiteyle yüzleşmektedir. Türkiye'nin, tarihsel olarak Süleymaniye bölgesinde Erbil'e kıyasla nüfuzu daha az da olsa, bölgedeki ticari ve siyasi etkisinden dolayı Süleymaniye merkezli partilerin Ankara'yı görmezden gelemeyeceği söylenebilir. Özellikle de Süleymaniye'deki siyasi yapılara destek sağladığı bilinen İran'ın ABD ile son dönemde iyice gerilen ilişkileri ve yoğun ekonomik yaptırımlar dikkate alındığında, Goran'ın Türkiye ile ilişkilerini düzeltme arayışına girmesi sürpriz olmayabilir.

IKBY hükümetinin küçük ortaklarından Türkmenler de saldırıya karşı oldukça sert bir tutum sergilemiştir. Türkmenlerin PKK'yı kendileri için bölgedeki en büyük tehdit olarak algılaması da tepkiyi artırmaktadır. Irak Türkmen Cephesi Kuzey Bölge Sorumlusu ve IKBY Bölge Bakanı Aydın Maruf, Erbil'deki saldırıyı kınayarak, "Saldırının amacı, Erbil ile Ankara arasındaki ilişkileri olumsuz etkilemeye ve bozmaya yöneliktir." ifadelerini kullanmıştır. Ankara'nın tavsiyesi ile hükümete ortak olan ve hükümet içerisindeki açıklamalarıyla hem PKK'ya karşı mücadelede hem de genel olarak Ankara-Erbil ilişkilerinin normalleşmesinde pozitif bir işlev gören Türkmenlerin PKK'ya karşı sert tutumu, IKBY hükümeti içerisinde PKK karşıtı tutumu güçlendirmesi açısından değer taşımaktadır.

> Yeni Nesil Hareketi'nin açıklamasında, "Bu tür olayların kimseye faydası olmayacağına, yalnızca IKBY'deki gerginlikleri artırmaya hizmet edeceğine inanıyoruz" ifadelerine yer verilmiş; Erbil'deki saldırının IKBY'i uluslararası toplumdan uzaklaştıracağı ve bölgenin siyasi ve ekonomik bakımdan gelişmesine zarar vereceği vurgulanmıştır. Açıklama, Türkiye ve IKBY, özellikle de KDP açısından da önem arz etmektedir.

Muhalefetin Yaklaşımı

IKBY'de hükümet dışındaki partilerin de saldırıyı şiddetle kınaması, PKK'nın bölgede sivillere yönelik şiddetinden ve özellikle de yabancı misyon temsilcilerine yönelik saldırılarına karşı duyulan rahatsızlığı göstermektedir. Muhalefette kalmayı tercih eden ve IKBY yönetimini birçok açıdan eleştirdiği bilinen Yeni Nesil Hareketi ile Kürdistan İslami Birliği'nin (Yekgirtu), saldırı aleyhindeki açıklamaları önemlidir.

Yeni Nesil Hareketi'nin açıklamasında, "Bu tür olayların kimseye faydası olmayacağına, yalnızca IKBY'deki gerginlikleri artırmaya hizmet ede-

ceğine inanıyoruz" ifadelerine yer verilmiş; Erbil'deki saldırının IKBY'i uluslararası toplumdan uzaklaştıracağı ve bölgenin siyasi ve ekonomik bakımdan gelişmesine zarar vereceği vurgulanmıştır. Açıklama, Türkiye ve IKBY, özellikle de KDP açısından da önem arz etmektedir. Zira PKK'nın Irak'taki siyasi uzantısı Tevgera Azadi'nin 12 Mayıs 2018 Irak genel seçimlerinde bir milletvekilini Yeni Nesil listesinden Irak Parlamentosu'na göndermesi Türkiye'nin büyük tepkisine neden olmuştur. Hatırlanacağı üzere, Ocak 2019'da KDP'nin etkin olduğu Duhok'un Amedi ilçesine bağlı Şeladze kasabasında protestolar yaşanmış ve Türkiye'nin bölgedeki askeri üssüne saldırı gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, KDP ile problemler yaşayan Yeni Nesil Hareketinin lideri Şahsuvar Abdulvahit'in sahibi olduğu NRT TV, Şiladze'de Türk üssüne gerçekleştirilen saldırıya ilişkin yayın politikasıyla tepkileri üzerine çekmiş ve bunun üzerine kanalın çalışanları gözaltına alınarak NRT'nin Duhok ofisi KDP tarafından kapatılmıştır.

Müslüman Kardeşler hareketine yakınlığıyla bilinen Yekgirtu ise Türk diplomatına ve sivillere yönelik terörist saldırıyı kınayarak, saldırıyı bölgenin istikrarına ve güvenliğine karşı bir sabotaj eylemi olarak nitelendirmiştir. Yekgirtu, her fırsatta PKK'nın bölgedeki varlığını düşük tonda eleştirmektedir. Öyle ki Yekgirtu, 2017'de KYB, Kürdistan İslami Cemaati (Komal), Bizitnova, Türkmen Gelişim ve Türkmen Reform Partisi ve Kürdistan Komünist Partisi-Irak (KKPI) ile birlikte PKK'nın Sincar'daki varlığını doğru bulmadıklarını kaydederek söz konusu güçlerin kentten çekilmesini talep etmiştir. Buna karşın, KYB, Goran, Komal, Bizitnova ve KKPI'nın 2016'da Türk askerlerinin bölgedeki varlığının ülke egemenliğini ihlal ettiği yönünde açıklamasına ise Yekgirtu ile KDP'nin destek vermediğinin altını çizmek gerekir. Öte yandan, muhalefet partilerinden Komal'ın da PKK'nın bölgedeki faaliyetlerinden ciddi ölçüde rahatsızlık duymaktadır. Komal Başkanı Ali Bapir, PKK'nın herhangi bir tarafa hesap vermeden Irak'ta varlık göstermesini eleştirmekte, Kandil'in IKBY sınırları dâhilinde olduğunu, burada faaliyet gösterecek tarafların yasalara uyup mevcut idareden izin alarak varlık göstermesi gerektiğini söylemektedir.

IKBY'de İstikrar Mümkün mü?

PKK'nın Erbil'de düzenlediği saldırı sonrası hükümet ve muhalefetin açıklamalarına bakıldığında, IKBY'nin istikrarsızlığına zarar verecek her türlü saldırıya tepki verilmesi gerektiği yönünde bu bölgede bir farkındalık oluştuğu görülmektedir. 30 Eylül 2018'de genel seçimlerden ancak 10 ay sonra hükümet kurulabilen IKBY'de siyasi kırılganlığa zarar verecek her hamlenin bölge için olumsuz sonuçları olabilir. Halihazırda bölgenin yaşadığı ciddi ekonomik problemlerin siyasal kırılganlıktan dolayı daha da derinleşeceği düşüncesi, olası saldırıların karşısında durma konusunda güçlü bir motivasyon oluşturabilir. Ayrıca, bölgede her türlü istikrarsızlık terörist gruplara alanlarını güçlendirme imkânı vermektedir. Nitekim Kerkük, olası bir siyasi istikrarsızlığın terör örgütlerinin bölgede kendisine alan açmasına imkân sağlayabileceğini göstermektedir. Zira IŞİD'in yenilgiye uğratılmasının üzerinden iki yıl geçmesine rağmen Kerkük'teki IŞİD saldırılarının Irak'ın geri kalan bölgelerine nazaran çok daha fazla olduğu gözlemlenmektedir. Dolayısıyla, IKBY'de istikrar arayışının partiler arasındaki ideolojik ve stratejik ayrışmaların önüne geçtiği görülmektedir. Zira PKK'nın şiddet eylemlerine tepki gösterilememesi kaosu derinleştirebilir.

> "Türkiye'nin IKBY'de PKK'ya yönelik operasyonlarına karşı çıkan partilerin bile, operasyonların sebebi olan PKK'ya yönelik tepkilerinin artması, PKK'nın IKBY'deki varlığının daha güçlü bir şekilde sorgulanmasına yol açacaktır."

> İran'ın ABD yaptırımlarının yarattığı ekonomik ve siyasi baskı ile meşgul olduğu bir dönemde, geleneksel olarak etkisi altında olan Süleymaniye'de siyasi ve ekonomik etkinliğini eskisi kadar güçlü tutması zor görünmektedir. Bu durum ise Türkiye'nin özellikle PKK'nın daha aktif olduğu Süleymaniye'de gerek ekonomik gerek siyasi partiler üzerinden gerçekleştireceği hamleler ile nüfuz alanını genişletecek ve siyasi kartlarını çeşitlendirecek bir politika izlemesine fırsat oluşturabilir.

PKK'nın IKBY'deki eylemlerinin ve kullandığı şiddetin bölge siyasetine ve ekonomisine zarar verdiği yönündeki eleştiriler tüm taraflar açısından kabul görmektedir. İdeolojik veya stratejik açıdan PKK ile ilişkileri olan partilerin dahi PKK'nın faaliyetlerinden rahatsızlık duyması, bölgede istikrarın öncülendiği şeklinde yorumlanabilir. Türkiye'nin IKBY'de PKK'ya yönelik operasyonlarına karşı çıkan partilerin bile, operasyonların sebebi olan PKK'ya yönelik tepkilerinin artması, PKK'nın IKBY'deki varlığının daha güçlü bir şekilde sorgulanmasına yol açacaktır. Böylelikle, PKK'nın bölgedeki varlığının hem IKBY'nin uluslararası itibarına zarar verdiği hem de Türkiye'nin bölgedeki askeri operasyonlarının sebebi olduğu bir kere daha gözlemlenmiştir. Öte yandan, Türkiye'nin örgüte karşı kullandığı modern savunma teknolojisi ve KDP ile dirsek teması, PKK'nın hareket kabiliyetini kısıtladığı gibi, iki aktör arasındaki güçlü ilişkiden oldukça rahatsız olan PKK'nın, operasyonlar karşısında yaşadığı zafiyeti gidermeye dönük yeni terör eylemlerine kalkışmasına yol açabilir. Türkiye'nin gerek PKK ile mücadele gerekse IKBY'deki nüfuzunu geliştirme adına bölgedeki siyasi kartlarını çeşitlendirmesi elzem görünmektedir. Türkiye'nin geleneksel olarak nüfuzunun güçlü olduğu Erbil'deki siyasi aktörlerle geliştirdiği güçlü ilişkisinin yanı sıra Süleymaniye'deki nüfuz alanını genişletecek ve buradaki siyasi aktörlerle ilişki kurabilecek bir zemine ihtiyacı bulunmaktadır. İran'ın ABD yaptırımlarının yarattığı ekonomik ve siyasi baskı ile meşgul olduğu bir dönemde, geleneksel olarak etkisi altında olan Süleymaniye'de siyasi ve ekonomik etkinliğini eskisi kadar güçlü tutması zor görünmektedir. Bu durum ise Türkiye'nin özellikle PKK'nın daha aktif olduğu Süleymaniye'de gerek ekonomik gerek siyasi partiler üzerinden gerçekleştireceği hamleler ile nüfuz alanını genişletecek ve siyasi kartlarını çeşitlendirecek bir politika izlemesine fırsat oluşturabilir. Buna karşın, IKBY'de KDP dışındaki partilerin PKK'nın saldırısına ve bölgedeki faaliyetlerine ilişkin tepkilerin yetersiz olduğunu belirtmek yerinde olacaktır. Ankara ile ilişkilerini geliştirmek isteyen aktörlerin de PKK konusunda eylem ve söylem açısından tutarlılığı olan daha somut adımlar atması gerekmektedir.

ORTADOĞU ETÜTLERİ

MIDDLE EASTERN STUDIES

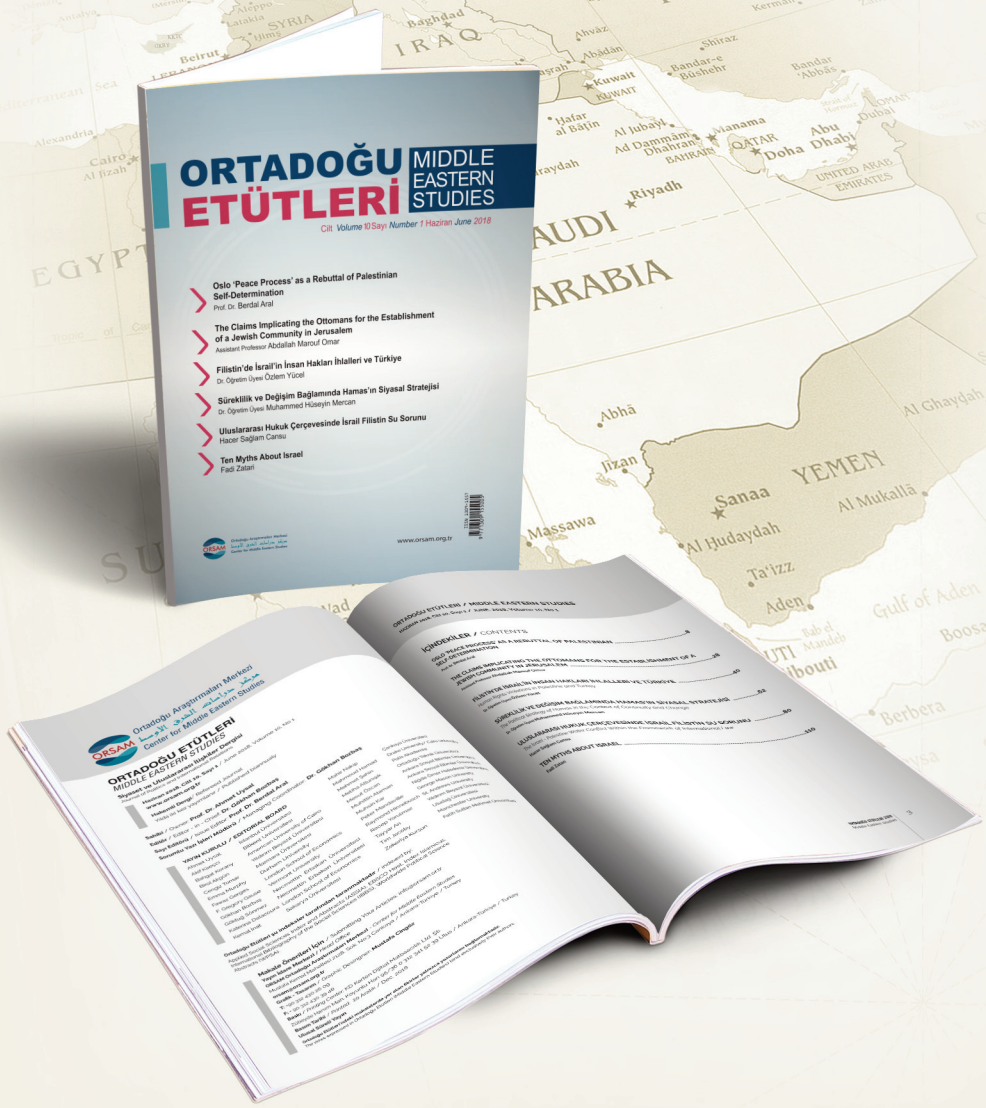

Hakemli Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi

ORSAM Yayınları

ORSAM, süreli yayınları kapsamında Ortadoğu Analiz ve Ortadoğu Etütleri dergilerini yayınlamaktadır. İki aylık periyotlarla Türkçe olarak yayınlanan Ortadoğu Analiz, Ortadoğu'daki güncel gelişmelere dair uzman görüşlerine yer vermektedir. Ortadoğu Etütleri, ORSAM'ın altı ayda bir yayınlanan uluslararası ilişkiler dergisidir. İngilizce ve Türkçe yayınlanan, hakemli ve akademik bir dergi olan Ortadoğu Etütleri, konularının uzmanı akademisyenlerin katkılarıyla oluşturulmaktadır. Alanında saygın, yerli ve yabancı akademisyenlerin makalelerinin yayımlandığı Ortadoğu Etütleri dergisi dünyanın başlıca sosyal bilimler indekslerinden Applied Sciences Index and Abstracts (ASSIA), EBSCO Host, Index Islamicus, International Bibliography of Social Sciences (IBBS), Worldwide Political Science Abstracts (WPSA) tarafından taranmaktadır.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi
ORSAM
مركز دراسات الشرق الأوسط

Mustafa Kemal Mah. 2128. Sok.
No:3 Çankaya/Ankara
+90 (312) 430 26 09
+90 (312) 430 39 48
info@orsam.org.tr
www.orsam.org.tr
orsamtr